

Sedmi okvirni program za istraživanje i tehnološki razvoj Europske unije

Sedmi okvirni program (*Seventh Framework Programme*, ili skraćeno FP7) glavni je instrument Europske unije za financiranje istraživanja u Europi. Okvirni su programi za istraživanje pokrenuti 1984. godine. Tekući program traje sedam godina, od 2007. do 2013., a ukupni mu budžet iznosi više od 50 milijardi eura. Taj je novac, najvećim dijelom, namijenjen za potpore istraživačima kako bi se sufinanciralo istraživanje, tehnološki razvoj i ogledni projekti. Potpora se određuje na temelju poziva na podnošenje prijedloga projekata te ocjenjivanja, s visokom razinom konkurentnosti.

Republika Hrvatska se u Okvirne programe uključila za vrijeme Petog okvirnog programa (FP5) u kojem je sudjelovala u statusu „treće zemlje“ što znači da nije imala obvezu plaćanja članarine (nacionalnog doprinosa), no nije joj bio dostupan dio programa otvoren zemljama članicama. Od 2006. godine RH dobiva sva prava punopravne članice, što znači i obvezu plaćanja nacionalnog doprinosa, temeljem potpisanog Memoranduma o pristupanju RH Šestom okvirnom programu.

U Sedmom okvirnom programu Republika Hrvatska sudjeluje od samog njegovog početka 2007. godine te je do kraja 2010. godine ugovoreno 108 projekata u kojima sudjeluje ukupno 137 hrvatskih partnera, a ukupno sufinanciranje hrvatskih partnera od strane Europske komisije iznosi 23,9 milijuna eura. Prolaznost projekata koje predlažu hrvatski partneri iznosila je 13,95%, dok je prolaznost svih zemalja članica EU 22,67%. Područja u kojima su hrvatski partneri ugovorili najviše projekata su: Hrana, poljoprivreda i ribarstvo, biotehnologija; Informacijske i komunikacijske tehnologije; Energija, Okoliš i klimatske promjene; Istraživanja u korist malih i srednjih poduzeća te Istraživački potencijal.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa nacionalno je tijelo zaduženo za strateško planiranje sudjelovanja u programu te za ustrojavanje nacionalne administrativne strukture za FP7, a u svrhu što bolje informiranosti hrvatske znanstvene zajednice o načinima i mogućnostima sudjelovanja u FP7 natjecanjima. U tom pogledu Ministarstvo je imenovalo nacionalne osobe za kontakt (njih ukupno 14) koje djeluju na sljedećim ustanovama: Hrvatski institut za tehnologiju (HIT), Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (Odjel za europske integracije), Agencija za mobilnost i programe EU, Državni zavod za zaštitu od zračenja i Državni zavod za nuklearnu sigurnost.

Zašto sudjelovati u FP7?

Politika EU o razvoju istraživanja za globalnu ekonomiju temeljenu na znanju sve se više usredotočuje na zajednička istraživanja, kako unutar Europske unije, tako i s vanjskim partnerima u istraživanju. Koordiniranje nacionalnih ili europskih timova, uspostavljanje istraživačkih mreža te povećanje mobilnosti individualnih istraživača u središtu su europske istraživačke politike. Spajanje istraživačkih timova iz različitih zemalja također je način povezivanja rascjepkane politike europskoga istraživačkog krajolika.

Tko se može prijaviti?

Sudjelovanje u FP7 otvoreno je za širok spektar organizacija i pojedinaca:

- istraživačke skupine na sveučilištima i istraživačkim institutima;
- inovativna poduzeća te mala i srednja poduzeća;
- udruženja ili skupine malih i srednjih poduzeća;
- javna ili državna uprava (uključujući lokalnu i područnu samoupravu);
- mladi istraživači (studenti poslijediplomskih studija) i iskusni istraživači;
- ustanove koje vode istraživačke infrastrukture od nadnacionalnog interesa;
- organizacije i istraživači iz zemalja trećeg svijeta;
- međunarodne organizacije i organizacije civilnog društva.

Navedeni je popis samo indikativnog, ali ne i iscrpnog karaktera. Ovisno o istraživačkoj inicijativi primjenjuju se različita pravila sudjelovanja.

Iz kojih zemalja?

FP7 je otvoren za sudjelovanje bilo koje zemlje u svijetu. Međutim, postupci za sudjelovanje i mogućnosti financiranja razlikuju se za različite skupine zemalja. Zemlje članice EU uživaju najveća prava i pristup

financiranju. Isti uvjeti primjenjuju se i zemlje pridružene programu FP7 (plaćaju udio u ukupan budžet FP7.)

Sljedeća su važna skupina zemlje ICPC (npr. Rusija i druge istočnoeuropske i srednjoazijske zemlje, zemlje u razvoju, mediteranske partnerske zemlje). Sudionici iz tih zemalja imaju pravo na financiranje pod istim uvjetima kao zemlje članice EU. Jedino je ograničenje za njih da konzorciji moraju prvo zadovoljiti tražen minimalan broj sudionika iz zemalja članica ili pridruženih zemalja.

Sudjelovanje industrijaliziranih država s visokim prihodima također je moguće na temelju samofinanciranja, uz odobreno financiranje EU samo u iznimnim slučajevima.

Suradnja s „trećim zemljama“ izrazito se potiče u FP7. Ovdje se primjenjuju dva ključna cilja: poticanje europske konkurentnosti u odabranim poljima kroz strateška partnerstva s trećim zemljama te inicijativama koje potiču znanstvenike iz trećih zemalja da rade u Europi i s njom; te bavljenje specifičnim problemima koji su ili globalnog karaktera ili su učestali u trećim zemljama.

Struktura Sedmog okvirnog programa

Sedmi okvirni program Europske unije za istraživanje i razvoj podijeljen je na pet potprograma:

Suradnja ... Potprogram *Suradnja* središte je Sedmoga okvirnog programa, te se za njega izdvajaju dvije trećine ukupnog budžeta. Sredstva su namijenjena poticanju zajedničkih istraživanja diljem Europe i drugih zemalja partnera kroz projekte nadnacionalnih konzorcija industrije i akademije. Istraživanje se provodi u deset tematskih područja (Zdravlje; Hrana, poljoprivreda i ribarstvo, biotehnologija; Informacijske i komunikacijske tehnologije; Nanoznanosti, nanotehnologije, materijali i nove proizvodne tehnologije; Energija; Okoliš i klimatske promjene; Promet, uključujući zrakoplovstvo; Društveno-ekonomske i humanističke znanosti; Istraživanje svemira; Sigurnost).

Ideje ... Potprogram *Ideje* podupire novospoznajna istraživanja, i to samo na temelju znanstvene izvrsnosti. Istraživanje se može provoditi iz bilo kojeg područja znanosti ili tehnologije, uključujući tehničke znanosti te društveno-ekonomske i humanističke znanosti. Za razliku od programa *Suradnja*, ne postoji obveza prekograničnih partnerstava.

Ljudi ... Potprogram *Ljudi* pruža potporu mobilnosti i razvoju karijere istraživača u Europskoj uniji kao i izvan nje. Provodi se nizom akcija *Marie Curie* omogućujući stipendije, bespovratna sredstva za stručno usavršavanje istraživača, sufinanciranje programa mobilnosti i potporne nagrade. Ovaj je program potrebno naglašeno promovirati jer je sudjelovanje RH, ali i prosjek EU participacije, slab. Pri Agenciji za mobilnost i programe EU ustrojen je Euraxess uslužni centar za mobilnost istraživača čiji je cilj pomagati stranim istraživačima prilikom dolaska na rad u Hrvatsku te hrvatskim znanstvenicima prilikom odlaska na istraživački boravak u inozemstvo.

Kapaciteti ... Potprogram *Kapaciteti* jača istraživačke kapacitete koje Europa treba da bi postala uspješno gospodarstvo temeljeno na znanju. Pokriva sljedeće aktivnosti: Istraživačke infrastrukture; Istraživanja u korist malih i srednjih poduzeća; Regije znanja; Istraživački potencijal; Znanost u društvu te Međunarodna suradnja.

Nuklearna istraživanja ... Ovaj program uključuje istraživanja, tehnološki razvoj, međunarodnu suradnju, širenje tehničkih informacija i aktivnosti eksploatacije, kao i treninge.

Kako se prijaviti za financiranje?

Konkretno planove za provedbu specifičnih programa Europska komisija najavljuje u godišnjim *radnim programima*. Radni programi uključuju raspored *poziva na dostavu prijedloga projekata*, poznati kao *pozivi*, koji se objavljuju tijekom godine.

Dodatne informacije

www.mzos.hr (rubrika *Međunarodna suradnja, Suradnja s Europskom unijom*)

<http://cordis.europa.eu> (informacijski sustav Europske komisije za znanost, istraživanje i razvoj)

www.euraxess.hr (*Croatian Researcher's Mobility Portal*)

Privitak: Podaci o uspješnosti sudjelovanja po zemljama (*FP7 Success Rates by Country 2010*), 5 str.

Uprava za međunarodnu suradnju i europske integracije, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
14/02/2011